Punkt i protokollet PR 129/2018 rd

Plenum

Onsdag 12.12.2018 kl. 14.02—21.40

11. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall och till vissa lagar som har samband med den

Regeringens proposition RP 188/2018 rd
Lagmotion LM 52/2018 rd
Utskottets betänkande ShUB 24/2018 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Ärende 11 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger social- och hälsovårdsutskottets betänkande ShUB 24/2018 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen.

Debatt

17.41 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa. Laissa säädettäisiin henkilön asumista ja työskentelyä koskevista edellytyksistä, ja sitä sovellettaisiin muun muassa tilanteisiin, joissa sosiaaliturvaetuuden maksamisesta päätettäessä joudutaan Suomesta ulkomaille liikkuneen henkilön osalta ratkaisemaan, pidetäänkö henkilöä työntekijänä tai asuuko hän Suomessa.

Hallituksen esityksen nojalla lähetys- ja kehitysyhteistyöntekijöiden Suomessa asuviin henkilöihin rinnastamisen enimmäisaika rajattaisiin viiteen vuoteen. Lainsäädäntömuutoksen myötä lähetys- ja kehitysyhteistyöntekijät joutuisivat tulemaan kotimaahan viiden vuoden jälkeen vähintään puolen vuoden ajaksi, jotta oikeus Suomen sosiaaliturvaan säilyisi. Muutos vaikeuttaa tarpeettomasti lähetys- ja kehitysyhteistyön työntekijöiden asemaa ja elämän järjestämistä kehitysmaissa. Aikarajan asettaminen ei ole tarkoituksenmukaista lähetys- ja kehitysyhteistyön tavoitteiden toteutumisen kannalta, sillä se heikentää pitkäjänteistä ja jatkuvuutta edellyttävää lähetys- ja kehitysyhteistyötä. Ulkomaankomennukset kestävät yleensä pitkään, koska työtehtävät vaativat hyvää paikallisen kielen ja kulttuurin tuntemista. Oletettavaa myös on, että määräajan asettaminen lisäisi määräaikaisia työsuhteita ja haittaisi rekrytointia lähetys- ja kehitysyhteistyötä tekevissä yhteisöissä.

Arvoisa puhemies! Teen muutosehdotuksen. Esittämässäni pykälämuutoksessa esitetään, että lähetys- ja kehitysyhteistyötä tekevät henkilöt rinnastetaan Suomessa asuviin henkilöihin ajallisesti rajoittamattoman ajan riippuen työskentelyjakson pituudesta eikä enimmäisaikaa rajata hallituksen esityksessä esitetyn mukaisesti viiteen vuoteen. Esitetty muutos kohdistuu hallituksen esityksen 1. lakiehdotukseen ja tarkemmin ottaen sen 3 luvun 12 §:ään. Esitän, että kyseinen pykälä hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Punkt i protokollet PR 129/2018 rd

”Suomessa asuvan henkilön asemassa pidetään edelleen asumisperusteista etuuslainsäädäntöä sovellettaessa enintään viiden vuoden ajan ulkomailla oleskelevaa henkilöä, joka on:

1) suomalaisen työnantajan Suomesta ulkomaille lähettämä lähetetty työntekijä,
2) suomalaisen työnantajan ulkomailla palvelukseensa ottama työntekijä,
3) päätoiminen tutkija tai apurahansaaja.”

17.44 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Östmanin esitystä, joka on jaettu pöydille ja jossa todetaan myös se, että tässä pykälässä säädettyä viiden vuoden aikarajaa ei sovelleta lähetettyyn työntekijään, joka on Suomessa rekisteröidyn lähetysjärjestön, seurakunnan tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan ulkomaille lähettämä työntekijä, joka on kyseisen työnantajan lähettämä ja tämän palveluksessa lähetystyön ajan. Samoin tätä viiden vuoden aikarajaa ei sovellettaisi ulkomailla työskentelevään kehitysyhteistyöntekijään. Perustelen sitä sillä, että tämä hallituksen esittämä muutos todellakin vaikeuttaisi tarpeettomasti lähetys- ja kehitysyhteistyötä tekevien asemaa.

17.45 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan myös edustaja Östmanin tekemiä esityksiä ja totean, että laitoin toiveeni siihen, että valiokunnassa tämä asia olisi ymmärretty sillä tavalla, että näiden lähetys- ja kehitysyhteistyöntekijöiden sosiaaliturvaa ei olisi heikennetty, niin kuin tässä nyt tehdään tällä määräajan lyhentämisellä. Tämä on kertakaikkisen ristiriitainen esitys, kun tässä parannetaan niiden ihmisten sosiaaliturvaa, jotka ulkomailta muuttavat tänne, ja heikennetään niiden sosiaaliturvaa, jotka ovat Suomen kansalaisia ja saavat palkkansa täältä ja joilla on täällä työantaja ja jotka lähtevät arvokkaaseen lähetys- tai kehitysyhteistyöhön. Sitten heidän sosiaaliturvaansa heikennetään. Ihmettelen, että tällainen esitys ylipäätänsä on tuotu tänne.

Mutta tämä on tietyllä tavalla linjassa tämän hallituksen ikävien tavoitteiden kanssa liittyen maahanmuuttoon ja sen oikeusturvan heikkenemiseen ja samalla myös kehitysyhteistyön jatkuvan heikentämisen kanssa. Se on koko tämän kolme ja puoli -vuotiskauden aikana tapahtunut, ja se on erittäin surullinen osa suomalaista historiaa. Tämän hallituskauden aikana Suomi todellakin heikentää kehitysyhteistyössä olevien asemaa niin rahallisesti kuin sosiaaliturvan osalta. Tällaista ei pidä sallia, ja toivon, että kun uusi hallitus tulee, se korjaa nämä valtavat vääryydet, jotka täällä on nyt saatu aikaiseksi, ja Suomi voisi jälleen saada kiinni siitä hyvästä maineesta, joka sillä kehitysyhteistyön tekijänä on.

Toivon, että tämä esitys, joka tässä nyt on, huolella luetaan ja ymmärretään, että vielä voidaan pelastaa tämä yksi osa ainakin tästä asiasta, että näiden kehitysyhteistyössä olevien henkilöiden ei tarvitse lähteä tämmöiseen jojoelämään, jossa on pakko palata kotiin. Lapset ovat ehkä syntyneet siellä ulkomailla, ovat siellä koulussa ja joutuvat tulemaan takaisin tänne kouluun, jossa eivät ehkä kieltä ymmärrä ollenkaan. On täysin käsittämätöntä, että me tällaiseen suuntaan lähdemme.

17.48 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkanen kehotti meitä lukemaan tarkasti tätä esitystä, ja huomasin, että jäi esityksen loppuosa lukematta ääneen, joten pyydän tässä vielä, että saan täydentää esitykseni:

Eli 2—5 momentit olisivat edelleen kuten hallituksen esityksessä 188/2018, mutta sitten: ”Tässä pykälässä säädettyä viiden vuoden aikarajaa ei sovelleta lähetettyyn työntekijään, joka on Suomessa rekisteröidyn lähetysjärjestön, seurakunnan tai rekisteröidyn us-

konnollisen yhdyskunnan ulkomaille lähettämä työntekijä, joka on kyseisen työnantajan lähettämä ja tämän palveluksessa lähetystyön ajan. Viiden vuoden aikarajaa ei myöskään sovelleta ulkomailla työskentelevään kehitysyhteistyöntekijään. Tässä momentissa säädetyt työntekijät ovat Suomessa asuvan henkilön asemassa asumisperusteista etuuslainsäädäntöä sovellettaessa rajoittamattoman ajan riippuen työskentelyjakson pituudesta."

17.49 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Minusta tämä edustaja Östmanin esitys on ihan perusteltu. Kun me samanaikaisesti olemme nyt kuitenkin miettineet, miten me ulkosuomalaisten asemaa parantaisimme, ja esimerkiksi olemme mahdollistaneet nyt äänestysoikeuden ulkosuomalaisille, niin näen, että kyllä me näille suomalaisille, jotka ovat esimerkiksi kehitysyhteistyössä ja pitkän ajan asuvat Suomesta poissa eivätkä välttämättä tule täällä välillä käymään... En näe tarvetta, miksi meidän täytyisi nyt jättää heidät ulkopuolelle ja pakottaa niin, että heidän tulee ehkä teennäisestikin sitten palata tänne hetkeksi asumaan, kunnes he sitten palaavat takaisin ulkomaille erilaisiin kehitysyhteistyöhankkeisiin tai lähetystehtäviinkin, kuten tässä sanotaan. Kun mietitään, että tässähän ei ole kyse valtavan suuresta ihmisjoukosta, niin tämä tuntuu jotenkin myös siitä näkökulmasta aika turhalta, että me lähdemme erottelemaan tällä tavalla.

Me tiedämme, että monet suomalaiset, jotka ovat kehitysyhteistyöhankkeissa maailmalla, saattavat olla siellä todellakin monia vuosia peräkkäin ja saattavat siirtyä myös hankkeesta toiseen aika luontaisesti, kun heillä on osaamista siitä alueesta ja niistä tarpeista, ja sillä tavalla se on luontevaa, että viihdytään pitkiä aikoja samoilla alueilla ja siirrytään työstä toiseen tulematta välillä käymään täällä Suomessa, ja toisaalta myös ehkä on aika hankalakin järjestää arkea niin, että tulisi hetkeksi tänne vain sen takia, että asumisperusteinen sosiaaliturva säilyisi ja että tavallaan tämän lain kirjaimen täyttäisi. Siinä mielessä en näe perusteltuna sitä, että nämä ryhmät nyt tästä suljettaisiin pois, ja pidän ihan perusteltuna tätä edustaja Östmanin esitystä.

17.51 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Varmuuden vuoksi, jotta pääsemme äänestämään tästä edustaja Östmanin esityksestä, erinomaisesta esityksestä, ilmoitan, että kannatan sitä todellakin siinä muodossa täydellisesti kuin se on tänne pöydille jaettu ja myös edustaja Östmanin äsken lukemana.

17.52 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Vielä haluan tuoda sen julki, että hieman ihmettelen, jopa ehkä vähän paheksunkin, sitä, että valiokunta ei ole kuullut tässä asiassa yhtään kansalaisjärjestöä — ei Kirkon Ulkomaanapua, ei Fidaa, ei monia muita järjestöjä, vaan täysin, ainoastaan toimihenkilö- ja työjärjestöjä mutta ei yhtään kansalaisjärjestöä. Vaikka tämä koskee heitä mitä suurimmassa määrin, ei ole valiokuntaan heitä pyydetty.

17.53 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Muun muassa edustaja Östman toi aiemmissa puheenvuoroissaan esille sen, että tämän lakiesityksen myötä syntyisi ongelmia muun muassa kehitysyhteistyöntekijöiden asemaan, ja nämä esitetyt näkemykset ovat monilta osin hyvin aiheellisia huomioita.

Perussuomalaiset haluavat lisäksi tuoda esille, että tätä lakiesitystä perustellaan muun muassa sillä, että Suomessa tarvitaan maahanmuuttajia vastaamaan tietyillä aloilla esiintyvään työvoimapulaan ja että maassa jo nyt olevien maahanmuuttajien potentiaali tulisi tun-

nistaa ja hyödyntää nykyistä tehokkaammin. On totta, että maahanmuuttajien työllisyysaste on selvästi kantaväestöä matalampi, ja siltä osin näitä ongelmia on kyllä hyvä tunnistaa ja niihin tulee puuttua, mutta mielestäni nämä esitetyt keinot eivät ole tältä osin lainkaan perusteltuja. Lisäksi tulee huomioida, että muutoksesta arvioidut taloudelliset vaikutukset on mielestämme arvioitu selvästi alakanttiin, noin 2 miljoonaksi euroksi, ja katsomme, että koska nyt tarkoitetut sosiaaliturvan takaavat oikeudet ovat viime kädessä riippuvaisia yhteiskunnan taloudellisista voimavaroista, niin olisi ehdottomasti pitänyt tehdä paljon selkeämpi ja perustellumpi esitys.

Tulemme palaamaan tähän aiheeseen vielä lakiesityksen toisessa käsittelyssä, jossa tulemme esittämään lakiehdotusten hylkäämistä.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten och avbröt behandlingen av ärendet.